

الگوهای مدیریت دانش

دکتر مصیب سامانیان

www.ketab.ir

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد

پاییز ۹۶

عنوان و نام پدیدآور	: الگوی مدیریت دانش/ تالیف مصیب سامانیان ... [و دیگران].
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ بجنورد: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بجنورد، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ص: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۰۱۰-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: تالیف: مصیب سامانیان، نسرین سیفی، معصومه حسنی، الهام پازوکی.
موضوع	: مدیریت دانش
موضوع	: Knowledge management
شناسه افزوده	: سامانیان، مصیب، ۱۳۴۶ -
شماره افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. سازمان چاپ و انتشارات
شماره افزوده	: Islamic Azad University Publication
شماره افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد بجنورد
رده دی کنگره	: HD۳۰/۲/الف۷ ۱۳۹۶
رده بند دیوب	: ۶۵۸/۴۰۳۸
شماره کتابت سی مله	: ۴۹۳۷۵۶۹

عنوان کتاب: الگوهای مدیریت دانش.

تالیف: مصیب سامانیان - نسرین سیفی - معصومه حسنی - الهام پازوکی

طراح جلد: ابوالفضل حشمتی

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

ناشر: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی (با همکاری واحد بجنورد)

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

شابک : ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۰۱۰-۰

قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال

مرکز پخش: خیابان طالقانی - طالقانی ۴۵ - پلاک ۳ نشر بیژن یورد

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست

فصل اول: مفاهیم مرتبط با مدیریت دانش (داده، اطلاعات و دانش)

۳	مفاهیم پایه‌ای
۳	مفهوم داده
۵	مفهوم اطلاعات
۵	مفهوم دانش
۷	تعریف دانش
۸	انواع دانش
۹	شکل صریح و ضمنی دانش
۱۲	الگوی عمومی دانش
۱۲	سلسله مراتب کارکردی دانش
۱۳	تقسیم‌بندی معرفت‌شناختی دانش
۱۴	دانش به عنوان توانایی اقدام
۱۶	جریان دانش
۱۵	خصوصیت دانش
۱۶	تاریخچه و علل پیدایش مدیریت دانش
۱۷	اصول مدیریت دانش
۱۹	فرآیند مدیریت دانش
۱۹	رویکردهای مدیریت دانش
۲۰	اهداف مدیریت دانش
۲۰	تعریف مدیریت دانش
۲۱	مدیریت دانش در سازمان‌ها
۲۳	چرا دانش باید مدیریت شود؟
۲۳	ساختار سازمانی برای مدیریت دانش

فصل دوم: مروری بر مدل‌های مدیریت دانش

۲۷	مدل مدیریت دانش
۲۷	دسته‌بندی مدل‌ها
۲۸	رده‌بندی مدل‌ها
۲۹	گروه‌بندی از منظر نوع دانش روش متفعل

۳۰	روش نظام محور
۳۰	روش انسان محور
۳۰	روش پویا
۳۰	روش‌های مبتنی بر رمز گذاری
۳۰	روش‌های مبتنی بر مبنای فرد
۳۱	روش‌های مبتنی بر اجتماعی نمودن
۳۱	گروه بندی دانش بر مبنای فرآیند دانش
۳۱	مرور کلی بر مدل‌های مدیریت دانش
۳۱	مدل کس ساختار نظام‌های مدیریت دانش
۳۲	مدل میلتن
۳۵	مدل مدیریت دانش بنیادی در سازمان
۳۷	مدل راهبردی مدیریت دانش
۳۸	مدل زنجیره دانش
۴۱	مدل چهار حلقه‌ای مدیریت دانش
۴۱	مدل چند عاملی توسعه تصمیم‌های مدیریت دانش
۴۳	مدل چرخه حیات دانش
۴۷	مدل SECL
۵۱	سایر مدل‌های مدیریت دانش
۵۱	مدل هی سیگ
۵۱	مدل مارک
۵۲	مدل بک من
۵۳	معادل هفت سی
۵۸	استانداردهای سیستم‌های مدیریت
۵۹	سیستم S5
۵۹	مدل EFQM
۶۰	استفاده از واژه‌های ایرانی در طراحی مدل
۶۰	معیارهای اصلی مدل
۶۰	ساختار مدل هفت سین پیشرفت
۶۰	سطوح جایزه ملی مدیریت پیشرفت ایران
۶۱	مزایای مدل جایزه ملی مدیریت پیشرفت، نسبت به سایر مدل‌ها
۶۳	مدیران و مهارت‌های کوانتومی
۶۳	نگاه کوانتومی

۶۴	تفکر کوانتومی
۶۴	احساس کوانتومی
۶۴	شناخت کوانتومی
۶۴	عمل کوانتومی
۶۵	اعتماد کوانتومی
۶۵	زیست کوانتومی
۶۵	مدل مدیریت دانش نوناکا و هدلاند
۶۶	مدل سرمایه‌داری فکری مدیریت دانش اسکاندیا
۶۷	مدل مدیریت دانش دیمرست
۶۸	مدل مدیریت دانش فرید
۷۰	چارچوب مدیریت دانش باندازا و ستانکوسکی
۷۱	مدل مدیریت دانش کوگوت و زاندر
۷۳	مدل بکوویتز و ویلیامز
۷۵	مدیریت دانش بکمن
۸۱	مرواری بر مدل‌های اصلی دانش
۸۲	درآمدی بر مدیریت دانش
۸۸	استفاده از فناوری در چهارچوب مدل نوناکا و تاکوچ
	فصل سوم: مدل‌های برنامه‌ریزی راهبردی در مدیریت دانش
۹۳	مدل‌های برنامه‌ریزی استراتژیک - مطالعه موردی: مدل فیلیس
۹۳	مدل مدیریت استراتژیک
۹۴	مدل استراتژیک برنامه‌ریزی سرمایه‌های انسانی
۹۴	مدل‌های تدوین استراتژی منابع انسانی
۹۵	مدل فیلیس
۹۶	مدل ترکیبی فیلیس
۹۷	مراحل مدل فیلیس
۹۸	مشخصه مدل فیلیس
۱۰۱	استراتژی مایکل پورتر
۱۰۱	درباره مایکل پورتر
۱۰۳	استراتژی چیست؟
۱۰۴	سطوح استراتژی
۱۰۵	پنج نیروی رقابتی
۱۰۷	قدرت تامین کنندگان و خریداران

۱۰۷.....	تهدید محصولات جایگزین.....
۱۰۸.....	استراتژی‌های ژنریک (عمومی).....
۱۱۰.....	مزیت استراتژیک.....
۱۱۰.....	خطرات استراتژی‌های ژنریک (عمومی).....
۱۱۱.....	ریسک ناشی از تمرکز.....
۱۱۱.....	اثر بخشی عملیاتی، استراتژی نیست.....
۱۱۲.....	ویژگی‌های استراتژی پورتر.....
۱۱۳.....	ارزش آفرینی: هسته‌ی اصلی استراتژی.....
۱۱۴.....	دومین: وزن استراتژی: زنجیره ارزش متناسب.....
۱۱۵.....	منظور از هزینه چیست و چرا موازنه‌ها بوجود می‌آیند؟.....
۱۱۶.....	تناسب: عامل تقویت کننده استراتژی.....
۱۱۷.....	استمرار: عامل رانندگی استراتژی.....
۱۱۷.....	انعطاف پذیری استراتژی.....
	فصل چهارم: اطلاعات و رقابت، اطلاعات و سازمان‌های یادگیرنده اقتصاد و اطلاعات
۱۲۱.....	اطلاعات و رقابت.....
۱۲۲.....	قالبی برای تجزیه و تحلیل.....
۱۲۳.....	راهبرد.....
۱۲۵.....	اطلاعات.....
۱۲۷.....	طراحی و اجراء.....
۱۳۱.....	جذابیت صنعتی.....
۱۳۲.....	اصلاح اطلاعات ورودی در فرایند طراحی راهبردها.....
۱۳۲.....	اطلاعات بعنوان یک منبع در ترکیب طراحی.....
۱۳۵.....	اطلاعات و اجرای استراتژی.....
۱۳۵.....	شرکت خطوط هوایی امریکن.....
۱۳۸.....	راهبردهای رقابتی با تکیه بر اطلاعات.....
۱۳۹.....	منابع و توانایی‌ها- قابلیت‌های اساسی.....
۱۳۹.....	اطلاعات و هماهنگی.....
۱۴۲.....	اطلاعات و سازمان‌های یادگیرنده.....
۱۴۲.....	چرا یادگیری سازمان بسیار مهم می‌باشد؟.....
۱۴۳.....	اشکال یادگیری سیستماتیک در سازمان‌ها.....
۱۴۴.....	یادگیری فردی در سازمان‌ها.....
۱۴۵.....	یادگیری در سطح سازمانی.....

۱۴۶	نقش مدیریت و تکنولوژی اطلاعات برای افزایش یادگیری سازمانی
۱۴۹	تقویت یادگیری فردی
۱۵۰	یادگیری از طریق الگوها
۱۵۳	اشتراک پذیری و انتشار یادگیری‌های فردی
۱۵۶	تبدیل فرایندهای یادگیری به ارزش‌های تجاری
۱۵۷	ارزیابی سطح پیشرفت در ایجاد سازمان‌های یادگیرنده
۱۵۹	یادگیری، بهره‌وری و راهبرد
۱۵۹	فقر و اغنیاء اطلاعاتی
۱۵۹	ارزش اطلاعات
۱۶۱	جامعه اطلاعات مبتنی بر اقتصاد
۱۶۲	فقر و غنا: توسعه اطلاعاتی و اقتصادی
۱۶۳	ثروتمندترین نهادها در جامعه اطلاعاتی
۱۶۳	منابع ثروت‌آفرینی اغنیای اطلاعاتی
۱۶۴	مفهوم فقر اطلاعاتی
۱۶۴	رویکرد محتوایی به فقر اطلاعاتی
۱۶۵	علل فقر اطلاعاتی
۱۶۶	بررسی چالش‌ها و موانع جریان آزاد اطلاعات در سازمان‌ها، اطلاعات محور
۱۶۹	مفهوم اطلاعات
۱۶۹	دانش
۱۷۰	تفاوت اطلاعات با دانش
۱۷۰	ضرورت‌های جریان آزاد اطلاعات
۱۷۱	مفهوم و مبانی آزادی اطلاعات
۱۷۲	جریان آزاد اطلاعات
۱۷۳	جریان اطلاعات و مراحل عمده آن
۱۷۴	موانع جریان آزاد اطلاعات
۱۷۶	مخالفت با جریان آزاد اطلاعات
۱۷۷	قانون دوم رانگاناتان ریشه‌های آزادی دسترسی به اطلاعات
۱۷۷	جریان آزاد اطلاعات در کتابخانه‌ها
۱۷۸	کتابخانه‌ها و توزیع نامتوازن اطلاعات
۱۷۹	دسترسی آزاد و سیاسی اندیشی در کتابخانه‌ها
۱۷۹	راهکارها و پیشنهادات بهبود جریان اطلاعات در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی
۱۸۰	اقتصاد اطلاعات

۱۸۱.....	تاریخچه اقتصاد اطلاعات.....
۱۸۲.....	هدف مطالعه اقتصاد اطلاعات.....
۱۸۲.....	نقش‌های اقتصادی اطلاعات.....
۱۸۴.....	نقش اطلاعات در توسعه اقتصادی.....
۱۸۵.....	ویژگی‌های کلی اقتصاد اطلاعات.....
۱۸۶.....	ویژگی اطلاعات به عنوان کالای اقتصادی.....
۱۸۷.....	اطلاعات به عنوان یک کالای عمومی.....
۱۸۸.....	مطالعات انتقادی در زمینه اقتصاد اطلاعات.....
۱۸۹.....	ارزشگاری اطلاعات.....
۱۹۰.....	اهداف اقتصاد اطلاعات.....
۱۹۰.....	اقتصاد کتابخانه‌ها.....
۱۹۱.....	چگونه ارزش یک کتابخانه تعیین می‌گردد.....
۱۹۱.....	اقتصاد اطلاعات: ایران.....
۱۹۳.....	ارائه راهکارهایی جهت بهبود وضع موجود.....
۱۹۵.....	منابع.....

پیشگفتار

رشد دانش در زمانهای اخیر بسیار سریع بوده به گونه ای که در قرن بیستم ۸۰٪ یافته‌های فناوری و دانش و نیز ۹۰٪ تمام دانش و اطلاعات فنی در جهان تولید شده است و هر پنج سال ونیم حجم دانش دو برابر می‌شود، این درحالی است که عمر متوسط آن کمتر از چهار سال است. به این ترتیب این تحول باعث ایجاد نگرش جدیدی در مدیریت کسب و کار و علم اطلاعات و دانش‌شناسی به نام مدیریت دانش شده است.

در هزاره سوم دانش به عنوان منبعی ارزشمند و استراتژیک و نیز دارایی مطرح است. و در دنیای کنونی دیگر صفت «محمور نیست» بلکه محور دانش است که در آن دانشجویان^۱ بکار مشغول هستند. مدیریت دانش به معنی توانایی زمانی تمرکز دارد و موفقیت در زمینه مدیریت دانش نیازمند ایجاد یک محیط جدید کار، دانش، که دانش و تجربه بتوانند به راحتی تسهیم شوند.

رفتارهای سازمانی باید پتانسیل را مستعد شوند که اطلاعات و دانش ادغام شده به افراد مناسب در زمان مناسب برسد تا بتوانند با بهره‌وری بیشتر در سازمان عمل کنند.

بنابراین مدیریت دانش یک فرایند سهیل است که به ایجاد، ذخیره، انتقال و بازیابی و استفاده از دانش می‌پردازد

هدف از تدوین این کتاب بیشتر آشناساختن افراد مرتبط با حوزه کاری مدیریت دانش با مفهوم و تئوری‌ها و نظریه‌های این حوزه و تفکرات استراتژیک است. بر دانش و مدیریت دانش است تا سازمان‌های خدمات محور و سازمانهایی که به آن حد از بالندی سازمانی رسیده باشند که بدانند بدون داشتن اطلاعات و دانش کافی امکان موفقیت یک برنامه میسر نیست.

در همین جا لازم می‌دانم از آقای دکتر رحمت‌الله فتاحی و خانم دکتر فیهیه اله الحوالجی به عنوان داوران محترم و زحمات بسیار ارزشمند رئیس و اعضای محترم شورای انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنوردو سرکار خانم الهه پازوکی شاهشوند که مسئولیت و مدیریت تدوین و تنظیم مطالب را داشته‌اند سپاسگزاری نمایم و از دانشجویان خوب کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی ورودی مهرماه ۹۲ دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد سرکار خانم‌ها: اردبیلی، بهزاد فر، پازوکی شاهشوند، جوان، حسنی، خسروپناه، رضایی، رهنما، سیددخت، شایگانی، علیزاده، مرادی،

مومن زاده، ناصری و آقایان: رجعتی؛ که با ترجمه و گردآوری مطالب مناسب امکان تدوین چنین کتابی را فراهم نمودند تقدیر و تشکر نمایم.

و همچنین از همکار محترم آقای علی یوسف‌زاده و احمد طاهری که نسبت به ویرایش و ویراستاری متن با سعه‌ی صدر و وقت نظر بذل عنایت فرمودند. امید که خوانندگان محترم با نقد و بررسی کتاب و ارسال نظرات ارزنده خودشان به پست الکترونیکی درج شده جهت افزایش محتوی، دست اندرکاران کتاب را یاری فرمایند.

دکتر مصیب سامانیان^۱

سرپرست کار گروه ترجمه و تالیف

www.ketab.ir